

IRIMIA

REVISTA MENSUAL
DE CRENTE GALEGOS
ANO XLI
Nº 1035
De febreiro a
marzo de 2022
Benia quen constrúe
a paz!

Por unha espiritualidade desde o corpo

A foto que fala

O carballo do Banquete de Conxo, unha árbore mundialmente coñecida.

O trasno

Daniel López Muñoz

Mans de arneirón

Todo o noso respecto emocionado polas vidas perdidas do arrastreiro de Marín, heroes do traballo, do impagable, do que dá vida aos que quedamos en terra. Teñen nome: Raúl G. Santiago, Pedro H. Couso, Jonathan Calderón, William Arévalo, Martín Quino, Edemon Okutu, Ricardo Arias, Miguel Lumbres, Fernando González, Michael, Francisco De Pazo, Juan Frías, Francisco M. Navarro, Ricardo A. Cruz, Daniel More, Diego A. More, Edwin Córdoba, Fernando Santomé, Juan A. Cordero, Rogelio Franco, Pelungo Z. Apaannah.

Outro capítulo da épica galega. A que se escribe doutra maneira e non está en Netflix nin en HBO, por máis que a Galicia “tópica” -meiga, neboenta e criminal-, o “Galician noir”, xa estea nas plataformas. Unha historia real de espíritos fortes, curados de salitre, con mans de arneirón. Unha historia de silencios e traballos extremos, de condicións terribles, de vintetantas horas xelidas largando e virando con forza nove a cambio de salarios minguentes e beneficios crecentes.

Hai cousas curiosas nestes eventos trágicos, cando Galicia é “mirada desde fóra”. De súpeto descubren unha reali-

dade dramática, extraordinaria, actividades que rozan o imposible, historias que os observadores non imaxinaban. E emerxe unha humanidade real, boa e xenerosa que fala con sete vogais. Desde a pesca en Terranova ao aturuxo das Tanxugueiras. “Ah, no tínhamos idea de que hacíais esas cosas”.

A épica galega é unha cousa honorable, das clases traballadoras, das que terman da Historia, da mesma Historia que esquece os seus nomes. Traballadoras e traballadores sobreviventes e festeiros, non como a trapallada desa malaxente cobizosa da “Guerra de Troños”, ese novo mito de referencia co que se explica ou xustifica o que pasa na política -e non só na madrileña.

A épica galega ten os seus “episodios nacionais”: a revolta irmandiña; a loita pola terra e polo pan na redención dos foros mediante unha emigración só comparable á irlandesa; a loita polo compango nos mares imposibles, no

Gran Sol, nas Svalbard, en Terranova... para ter unha casa digna de tal nome e “estudar os fillos”; a loita cultural pola dignidade e a supervivencia dunha lingua negada e subordinada. E sempre aí, desde abaixo, a épica das mulleres galegas termando das ausencias, facendo posible esa aventura secular, dobremente ignoradas.

Ah, ... que boa parte dos mortos do *Villa de Pintanxo* non eran galegos? Quen dixo tal? Eles son nosos, son os novos veciños, xa entraron na nosa historia, fan parte do noso exército de heroes alternativos, sobreviventes e festeiros, curados de salitre, con mans de arneirón.

Guerra nada fría

O escenario en Ucraína, antes do 24 de febreiro, dicíase de nova guerra fría. En cuestión de días pasou a ser unha guerra quente, abrindo escenarios de pesadelo para Europa no seu conxunto. O mundo non é como nos gustaría.

Por máis que, en xeral, cando se trata de grandes conflitos, a información que nos chega sexa “pro-occidental” (neste caso pro-OTAN), no caso de Putin e o tipo de sociedade e gobernación que el representa, resulta difícil calquera equidistancia. Non podemos pasar por alto, precisamente agora, os vencellos e complicidades entre o réxime de Putin e a ultradereita europea, presente agora con forza e en aparente ascenso, tamén na península Ibérica.

Pasados algo máis de trinta anos, o resultado da caída do réxime soviético pasou por varias etapas. O resultado final foi a emerxencia dun estilo de líder e de sistema económico e político que uniu o peor dos dous mundos: pola parte política, un autoritarismo machista e personalista -que chega a límites criminais, como a eliminación física de disidentes políticos e xornalistas- e unha falta total de rendición de contas; e, no económico, un capitalismo salvaxe, desregulado e corrupto, que creou as condicións dunha desigualdade brutal entre a xente do común e os “oligarcas da enerxía”, que habitan na “city” londinense e veranean en Marbella.

Non podemos facer historia ficción, pero o resultado da evolución da Rusia pos-soviética podería ser algo diferente ou, cando menos, a actitude de “occidente” -liderado por unha OTAN que quedaba sen inimigo e sen sentido- non axudou precisamente a construír unha Rusia máis democrática e con menos argumentos para a lóxica militar. Máis ben ao contrario, aproveitouse a debilidade económica de Rusia nos 80 e 90 para incumplir o pactado con Gorbachov, os acordos de París e os posteriores de Minsk. E con eses incumprimentos alongouse o territorio OTAN practicamente ás fronteiras mesmas de Rusia -o que inclúe mísiles balísticos apuntando ao leste-.

O responsable da invasión de Ucraína é Putin, unha personalidade perigosa, que lidera unha potencia que non é económica nin tecnolóxica, senón exclusivamente militar e nuclear. Pero a súa consolidación no poder, ademais das súas prácticas criminais e corruptas, ten que ver coa teima expansionista da Alianza Atlántica e o enorme argumento que esa “ameaza” lle outorga a Putin. Non hai que infravalorar a estupidez humana: todos os escenario son posibles.

Desbotado o enfrontamento militar con Rusia -supoñemos que os patriotas de Vox, Le Pen e compañía estarán de acordo nisto, aínda que só sexa por proximidade ideolóxica co inimigo- só queda o das sancións económicas, que as pagarán, en ambos lados, as clases traballadoras, os vulnerables e, en xeral, aqueles que xa o estaban pasando fatal.

**Non hai que infravalorar
a estupidez humana:
todos os escenario son
posibles**

Amiguiños si...

Carlos Vázquez G.

De ganchete con Elena

O PP de Castela e León «salvou os mobles» porque Mañueco pasou de Casado e decidiu gardalos nun rocho que lle ofertou Díaz Ayuso. O malo é que deste rocho madrileño son copropietarios Ayuso e Abascal. Recuperar agora os mobles está saíndo moi moi caro. Un prezo excesivo, enorme, que está a pagar xa toda a cidadanía española, non só a de Castela e León.

Tras a vitoria, un tanto pírrica, do PP, os donos do rocho pasan factura e estala unha guerra cainita entre felóns e corruptos. Na realidade, nos dous bandos é habitual a felonía e moeda de cambio, a corrupción, que agora utilizan, *coram populo*, como *casus belli*.

O caso é que o partido, nado para representar as posicións conservadoras, democristiás ou liberais, pero plenamente democráticas, cae nunha profunda crise. Crise provocada pola corrupción estrutural da organización, pola estratexia errática e desnortada de Casado, polo evidente asedio da extrema dereita de Vox e polo trumpismo de Ayuso, que se fai máis forte ca Casado debido ao poder institucional que ostenta nese Madrid «que es España».

No medio da gran lea, emerxen os vellos baróns, comandados por Feijóo. Presinten, alarmados, que pode estourar o vello PP, instrumento que lles foi tan útil para moverse confortablemente nunha «felonía controlada» e «nunha corrupción sostible» e que tantos beneficios lles rendeu. Tratarían, pois, de reconducir o partido ao que antes era e que o mesmo Feijóo cualifica de «partido da alternancia», cunha evidente morriña do bipartidismo.

«Tarde piaches», estaralle borboreando a crúa realidade a Feijóo e á súa garda pretoriana: xa non é viable volver ao vello PP que Fraga entregou a Aznar «sin tutelas ni tutías»; nin ao que Aznar entregou ao neoliberalismo a golpe de pelotazos e burbullas; nin ao que Rajoy deixou podreecer na corrupción. Tentalo só serve, quérise ou non, para lle franquear á extrema dereita neofranquista o acceso ás institucións e ao poder.

Só hai un camiño: a refundación ou fundación dun novo partido de centrodereita que acolla os demócratas, hoxe politicamente orfos. Será difícil e complexo, pero é a única posibilidade, ética e democraticamente aceptable. A esquerda podería acompañar e facilitar este difícil

proceso desenvolvendo as políticas que predica e, por exemplo, pactando a súa abstención en Castela e León.

Se isto non se aborda, non é por razóns políticas, técnicas ou democráticas, senón por posicións partidistas e sectarias; non é polo interese e o ben xeral, senón pola utilidade e rendibilidade privada, de grupo ou de clase. Semella que isto nin sequera se pode soñar e, só dicilo, é síntoma dunha inxenuidade patolóxica. Pero, con todo, decidinme a escribilo porque soñei que, con ela de ganchete, apegadiña á miña orella, íame dicindo a entrañable Elena Poniatowska: «Me enorgullece caminar al lado de los ilusos, de los destartados, de los candorosos». E a min, ir canda a Poniatowska, préstame.

**Só hai un camiño:
unha refundación
que acolla os
demócratas, hoxe
politicamente orfos**

...pero a vaquiña polo que vale

De bancos e caixas

Tino Santiago

IRIA

Para pinchar unha árbore pódese usar un machado ou unha serra mecánica. Moralmente non é mellor facelo dun xeito ou doutro pero, iso si, cada ferramenta necesita dunha organización social diferente. Tampouco cobrar o salario nun sobre na empresa ou por medio dunha transferencia bancaria é moralmente mellor ou peor pero, tamén, cada forma de cobro reflicte organizacións sociais diferentes. Na sociedade que vivimos non cobramos, nin pagamos impostos, nin mesmo podemos comprar sen ter unha conta nun banco.

En 1880 o concello de Vigo decide crear unha *Caixa de Aforros* para “proporcionar ás clases pouco acomodadas medios [...] e recursos con que atender as súas urxencias e necesidades”. Tan importante como a Caixa foi o *Monte de Piedade* que tiña por obxectivo “a desaparición dos vituperables negocios das casas de empeño onde se practica a usura”. Uns vinte anos despois, en 1902, o Círculo Católico de Obreiros de Ferrol promove a Caixa de Aforros do Círculo Católico que se convertería uns anos despois na *Caixa Xeral de Aforros e Monte de Piedade de Ferrol*. As dúas primeiras caixas chegan algo tarde a Galicia. Orixináranse en Europa a finais do século XVIII aínda que a súa expansión prodúcese no XIX. A estrutura que tomaron e a lexislación variaba de país en país pero todas tiñan en común que non podían repartir dividendos entre os socios polo que os beneficios eran investidos na *Obra social* e en garantir a continuidade da institución.

A campaña “*Soy mayor, no idiota*” lanzada polo médico Carlos San Juan esixindo atención personalizada nas sucursais bancarias, ou os movementos contra o peche de sucursais no rural ga-

lego, conseguiron poñer no debate público os aspectos máis crueis desta nova forma de exclusión. Pero non nos podemos enganar, non é un problema de persoas maiores ou de habitantes do rural. As “*clases pouco acomodadas*” necesitamos “*medios e recursos con que atender as nosas urxencias e necesidades económicas*” nunha sociedade ‘*hiperbancarizada*’. Precisamos poder escapar dos “*vituperables negocios onde se practica a usura*”, se cadra hoxe poderíamos dicir “*comisións de mantemento*”.

Visto que o Goberno central só opta por un novo ‘Protocolo de boas prácticas’ acordado coa gran Banca e que á Xunta prefere subvencionar caixeiros automáticos, se cadra e o momento de que, 140 anos despois, Concellos, asociacións sociais e empresarios filantrópicos (hoxe dicímoslle Responsabilidade Corporativa) forxen unha nova alianza para crear unhas novas institucións de crédito sen ánimo de lucro e con finalidade social. Non nos van solucionar a vida ás *clases pouco acomodadas* pero faríaa algo máis doada e diminuíría as novas formas de exclusión.

os movementos contra o peche de sucursais abriron o debate sobre esta nova forma de exclusión

O peto do Santo Antón

Rubén Aramburu

Tiven fame...

Mans Unidas celebra a 63 Campaña contra a fame: “*A nosa indiferenza condénaos ao esquecemento*”. Recórdame este lema ao pensamento que expresou Desmond Tutu, arcebispo sudafricano, símbolo da loita contra o *apartheid* e premio nobel da paz, que faleceu no pasado nadal: “Se nunha situación de inxustiza es neutral, daquela escolliches o lugar do opresor”. Mans Unidas ven de ser criticada por sectores da ultradereita chamada católica por non anunciar explicitamente o cristianismo. E haberá algo mais relixioso que quitar a fame do mundo? Amarás ao próximo como a ti mesmo.

Teño a sorte de participar nun encontro con voluntariado de Mans Unidas. Preséntanse como *missioneiros laicos* e son algunhas mulleres e matrimonios que marcharon lonxe a traballar en lugares ben duros como prisións en Honduras, Perú, Bolivia, levando asistencia sanitaria a poboación da selva, animando comunidades cristiáns facendo de catequistas e encargándose do culto dominical e outras celebracións. Botaron anos aló, algunhas máis de oito.

Chámame a atención o de misioneiros laicos. Un cura, unha monxa ou frade que van a misión son misioneiros. A cousa dá que pensar e apunta de novo á sinodalidade da Igrexa.

Por riba contan, que cando volven as súas casas, practicamente son ignorados polos responsables relixiosos, mesmo teñen problemas económicos. Una muller que durante anos celebrou a liturxia dominical en varias comunidades narra como na súa parroquia galega se algún domingo non hai quen lea a lectura, ofrécenllo a ela.

De novo o clericalismo aparece como o gran freo para unha igrexa asemblearia e en camiño. Pois eu gusto máis desta igrexa misioneira aínda por máis que sexa laica ou leiga. Parabéns misioneiras!!!

O CARRABOXO por ROBE LOIS

SABÍAS QUE SAN VALENTÍN ERA CREGO?
ORDIÁ, E FIXÉRONO PATRÓN
DOS ENAMORADOS?

X142-22

A QUE NON SABES QUEN TEN MAÍS GOYAS CA
NINGUEN? TITA CERVERA!

X132-22
PARABENS, CHECHU!

O peto común

Teresa Souto Loira

IRIMIA

Son días de tristura. O 15 de febreiro producíase un naufraxio, o Vila de Pitaxo afundíase no mar de Terranova. O balance, 3 sobreviventes, 9 persoas falecidas e atopadas, 12 persoas desaparecidas e 21 familias desfeitas. A dor das familias é indescribible, inmensa coma o océano, e trala dor tamén chega a carraxe de berrar Nunca máis! E de pedir e de suplicar a busca dos desaparecidos. É ben triste ter que suplicar que, por favor, busquen e non abandonen ao teu fillo, ao teu pai, a túa parella, pero os días foron pasando, Canadá dedicoulles 36 horas, os políticos do Goberno da nación sacaron a foto oficial, puxeron lazos negros, declararon loito oficial... Non queríamos lazos, queríamos accións, tiveron que ser compañeiros, si, mariñeiros que volveron a esas augas e que en lugar de faenar, de gañar o seu soldo, estiveron buscando os amigos e veciños. As persoas de Galiza, de Perú, de Ghana, de Marín, as de mar, de avós mariñeiros, de pai mariñeiro, de cuñado navegando nas augas, sabemos as esperanzas de atopalos, non ignoramos o que é un naufraxio, mais sabemos e sentimos tamén o que é o abandono. E hai que berrar que ten que haber melloras nas condicións dos traballadores do mar e os sindicatos, as cooperativas, deben esixir o total cumprimento de todas as medidas de seguridade e a dignidade do seu traballo e das súas vidas. Levounos o mar, pero tamén os

levou o temporal, o mal tempo, o traballo duro e extenuante, a presión de pescar, o arranxo dun barco doutro caladoiro por ser máis beneficioso envialo ca enviar outros máis grandes con máis gastos....

Que descansen en paz, os que teñan sepultura e os que queden no fondo, todos eles que descansan despois dunha vida de esforzo, de traballo e de amor aos seus, pois hai que ser moi xeneroso para levar esa dura vida pola familia.

Engadir, Non á guerra! Non a todas as guerras! Que as persoas teñamos o dereito real de vivir en paz.

Rumores de esperanza

Xan Guillén

Pois parece que ao final non van as Tanxugueiras a Eurovisión. Pero mira ti que semella que realmente gañaron. Aca-daron a simpatía de todo o mundo. Teñen a axenda chea de concertos e actuacións neste verán. Os seus vídeos acumulan milleiros de milleiros de reproducións en internet e este entroido o disface que tivo máis éxito foi o de tanxugueira (non si, Marisiña?). Nunca tal se vira nun grupo de música e iso é para aledarse. Volvemos escoitar a nosa música e por fin recoñecemos a súa valía.

Falando de entroido, coñezo bastantes colexios que aproveitaron este entroido para disfrazar os seus alumnos e alumnas de pantallas, cigarróns, xenerais do Ulla... Cando eu era rapaz, no entroido (Carnaval para min e para todos os que me rodeaban) non sabía da nosa riqueza nese ámbito e o único exótico que coñecía era o Ravachol de Pontevedra, que comezaba máis ou menos daquela. Agora os meus fillos saben quen son as pantallas e coñecen ao Meco.

Se as nosas novas xeracións comezan a valorar as nosas cousas, temos motivos para a esperanza. Esta noite hai foliada, esta noite hai serán. Mil seráns máis para as tradicións galegas.

O Instituto Galego de Terras Comunitarias (Ingateco) e a Organización Galega e Comunidades de Montes (ORGACMM) elaboraron unha **UNIDADE DIDÁCTICA SOBRE O MONTE VECIÑAL** que poñen a disposición de quen a solicite. O texto, que serve como guía tamén fóra do ámbito do ensino regrado, foi elaborado para lle pór fin ao descoñecemento sobre o monte veciñal en man común e as comunidades de montes (concepto, xestión, usos etc). Contacto: comunicacion@orgacmm.gal

RIACE é unha vila calabresa acolledora e resistente fronte ás leis antiinmigración que loitou por dar teito, formación e traballo a persoas refuxiadas migrantes. O seu alcalde, Mimmo Lucano, foi condenado en 2021 a 13 anos de prisión e ao pago de 700.000 € de multa por incumprimento da lexislación italiana en materia de inmigración. Riace converteuse no símbolo europeo de loita contra as leis que deixan morrer no mar as persoas que chegan ás costas de Europa.

Unha das consecuencias máis negativas do coronavirus recaeu sobre o tratamento do **CANCRO INFANTIL**. A falta de persoal, de recursos xerais e de investigación para a enfermidade viuse agravada coa chegada da pandemia. Parte do persoal sanitario foi recolocado de xeito temporal (ou contaxiouse co virus), houbo atrasos nos diagnósticos e problemas no acceso aos medicamentos polas restricións e os bloqueos. A proposta das expertas: traballo en equipo, comunicación, colaboración e seguridade.

No concello de Vigo, a construción da **VIA BEMBRIVE-BEAD**E esperta, ao igual ca outros proxectos similares, a oposición política e a da veciñanza. A vía, que pasará por Castrelos e Matamá suporá a afectación de casas (unhas serían derrubadas e outras quedarían á beira da vía) e a destrución de bosques, regos, carreiros e da paisaxe rural de Vigo. As imaxes dalgún dos lugares afectados pódense ver no blog ollarpolafiestra.blogspot.com

O FORO GALEGO DE INMIGRACIÓN

convocou en febreiro unha concentración en Compostela para evitar a deportación a Turquía dunha muller kurda que leva sete anos residindo en Galicia. As accións desenvolvidas conseguiron o seu propósito, e finalmente a Audiencia da Coruña aceptou un recurso recoñecendo o seu arraigo social, polo que foi liberada no aeroporto de Barajas. A deportación suporíalle serios problemas, xa que foi presa en dúas ocasións por motivos políticos.

A media hora en transporte de Leningrado, na localidade de Kudrovo, construíuse en 2015 unha edificación xigante na que viven entre **18.000 e 20.000** persoas. O inmobile atraeu varios negocios de todo tipo nos locais dispoñibles, e hai quen mesmo comenta que non é preciso facer vida fóra desta colmea, onde o patio se usa como aparcadoiro de grandes dimensións. Todo moi lonxe da vida que nos propón o protagonista da seguinte Peneira...

Un grupo de organizacións sociais, agrupadas baixo a denominación **ESENCIALES** impulsan unha Iniciativa Lexislativa Popular (ILP) para promover a regularización extraordinaria de persoas migrantes no Estado español. “Esenciales” presenta un texto que procura o máximo consenso posible para ser aprobado, segundo din, por unha gran maioría social. A recollida de sinaturas ten previsto realizarse ata o mes de agosto. Máis información: esenciales.info

ESenciales

O cura de Lier, Louseiro, Calvor, Toldaos, Monseiro, Castelo dos Infantes e Seteventos (Sarria) **LEOPOLDO SANMARTÍN**, é o autor dun calendario no que comparte sabedoría sobre cando é mellor realizar os distintos labores agrícolas segundo a fases da lúa, ademais de sinalar onde toca misa. Coñecedor das distintas especies de flora e dos seus usos, colleita especies silvestres e practica a permacultura imitando os ritmos da natureza, da que lle fascinou a súa sabedoría.

Por unha espiritualidade desde o corpo

Partillamos con Tareixa Ledo Regal, muller galega da estirpe das libres, mestra de saúde e sororidade. Tareixa, que colabora de vello con Irimia e foi parte da súa mesa de redacción, achéganos a unha espiritualidade que integra o corpo, que escoita o corpo e rompe cunha disociación tan secular como problemática.

Falabamos o outro día sobre da relación entre corpo e espiritualidade, lembras?

Ah, iso é unha intuición de vello que volveu a partir de acompañar profesionalmente a persoas desde a Terapia do Reencontro.

A Terapia do Reencontro?

Si, unha metodoloxía humanista que traballa para a integración da dimensión corporal, emocional, mental, sexual, social e espiritual das persoas, buscando un reencontro da persoa

trar na intimidade de moitas persoas. A miña sorpresa foi empezar a notar que na medida en que as persoas ían tomando contacto en positivo co seu corpo -e coa súa sexualidade, porque o noso corpo é un corpo sexuado-, nesa mesma medida íanse abrindo á dimensión espiritual.

Coido que xa falaras disto hai anos nun relatorio, non é?

No 2014 presentara unha Comunicación no XII Congreso Español de Sexoloxía, en Córdoba: "Corpos, sexualidades, erotismo e espiritualidade". Nese relatorio expuxera algo do que ía observando... Notaba que había mulleres moi afastadas dos seus corpos, moitas non tiñan palabras para falar del ou falaban dun corpo descoñecido ou pouco querido, moi dorido. Algunhas relataban experiencias de malos tratos ou violacións. A súa experiencia sexual era desagradable e a espiritual, opaca, e non había conexión entre unha e a outra. A maioría dos homes que acompañara ata daquela tamén vivían cun contacto corporal escaso e apenas falaban do seu corpo agás cando o relacionaban co exercicio físico. Vivían unha sexualidade case exclusivamente

Os procesos de crecemento persoal/espiritual de mulleres e homes son diferentes

consigo mesma e coa súa historia á procura duns vínculos de bo trato.

E entón, que pasa con iso do corpo e da espiritualidade? Nos discursos tradicionais van por separado

A facilitación de procesos persoais e de grupos permítteme achegarme a moitas historias de vida, entrar en contacto con vivencias corporais diversas, en-

te xenital debido a un imperativo de xénero que algúns comezaban a cuestionar. E non vivían con consciencia a súa dimensión espiritual, así que a súa experiencia corporal e espiritual estaba dissociada. Para unhas e para outros, o proceso consistiu en comezar a tomar contacto lentamente e en positivo co propio corpo.

É que poucos homes expresan desde aquí. Eles non viven os cambios corporais que traen a menstruación, os embarazos, o parto, aleitar... e, polo tanto, están máis alleos ao seu corpo, menos conectados coas súas emocións -que se experimentan no corpo-. A masculinidade patriarcal límita os.

levaríanos a cambiar radicalmente o enfoque do que facemos.

Si, un cambio de raíz! E como sería unha experiencia na que o corpo non estivera silenciado?

Observei tamén que algunhas mulleres tiñan feito un camiño de integración corporal: falaban dun corpo espido en movemento, dun corpo como “a miña casa”, do privilexio de ter un corpo sexuado, dun corpo libre e conectado... Estas mulleres comezaban a poñer palabra á súa inicial experiencia de espiritualidade e relacionábanse coa súa experiencia corporal e erótica, máis aló de ter parella ou non. É o caso de Laia (un nome ficticio), que participara en varios obradoiros e decide iniciar sesións individuais. Nelas realiza un proceso áxil, de moita apertura: empeza a falar de que se sente completa, de que sente o seu corpo enteiro e conectado, de que está introducindo o bo trato na súa vida cotiá. Fala da súa confianza na vida, de que se sente acompañada de si propia, namorada de si. Nun momento dado comeza a falar dunha apertura do corazón, dunha “experiencia plena”, de ser parte do Todo... Empeza a ter experiencias fondas de Amor total e as súas palabras pertencen xa a outro rexistro: empeza a ser consciente do seu percorrido

Son moitos os mandatos que colocaron baixo sospeita os nosos corpos, o noso pracer.

Chama a atención ese pouco contacto co propio corpo

Si, e tamén comprobei que outras mulleres chegaban cunha certa consciencia corporal, aínda que ás veces desde experiencias de dor. Falaban das súas doenzas, dun corpo pesado e canso, ríxido, bloqueado... O seu proceso consistiu en facer un camiño de integración corporal a partir dun contacto consciente co seu corpo. Podían recoñecer as súas vivencias sexuais de globalidade e ían perdendo medos nas xenitais. Apenas mencionaban ningunha experiencia espiritual.

E os homes neste caso?

Observaches diferenzas entre homes e mulleres, entón?

Notei diferenzas claras. Os procesos de crecemento persoal -e engadiría, polo tanto tamén de crecemento espiritual- de mulleres e homes son procesos diferenciados. Sabía que as sociedades patriarcais socializan a mulleres e homes de xeito diferente, asignando roles a cada xénero e xerando experiencias corporais e emocionais diferentes -está moi ben descrito no libro *Psicoerotismo feminino y masculino* de Fina Sanz-, e puiden ir observándoo no meu día a día. Caer na conta disto

espiritual e tamén a preguntarse como vivir a súa espiritualidade no seu a diario, como integrala no seu traballo profesional no ámbito social...

Pensas que é un camiño posible para calquera de nós?

Por suposto! Acompaño a todo tipo de persoas, a maioría alleas inicialmente a calquera interese espiritual e mesmo ás veces moi críticas cun catolicismo que senten próximo a posturas conservadoras. E noto que nun momento dado do proceso persoal empezan a poñer palabra e consciencia á súa experiencia desde a dimensión espiritual, e ademais a nomeala relacionándoa coa súa experiencia corporal e erótica, sen disociación, integrando ambas.

Levaríanos a reformular moitas das nosas comprensións, non si?

A tradición cristiá tendeu a ocultar o corpo, a negalo como se tivéssemos que renunciar a el para vivir unha espiritualidade plena, e máis se o corpo é un corpo de muller. Cultivar a espiritualidade significaba disciplinar e reprimir o corpo. E esta é unha carga que aínda soportamos. Son moitas as prohibicións e os mandatos que

internalizamos nas nosas familias, na escola, na igrexa, e que colocaron baixo sospeita os nosos corpos, o noso pracer.

Non che parece que xa se fixo esta revisión?

Coido que estamos a comezar... Precisamos recuperar os nosos corpos

Para contigo. Escoita o teu corpo. O teu corpo é sagrado

desde o autocoñecemento e os coidados, con responsabilidade persoal, con bondade e amor para el. É abrírnos a unha nova comprensión que desarticule esa falsa dicotomía entre corpo e espírito propia do patriarcado, e que tanto dano nos está a facer. Os abusos sexuais na igrexa non son máis que a punta deste iceberg. E a dificultade da xerarquía católica para abrir o presbiterado aos corpos das mulleres tamén. Unha espiritualidade lonxe do corpo vólvese alienante e estas son algunhas das repercusións. Precisamos incorpo-

rar sen medo o desexo, a sensualidade e o erotismo como experiencias do sagrado.

En realidade isto que dis non é novo, non?

É algo realmente moi antigo! Moi das culturas matriarcais anteriores ao patriarcado e moi da vivencia mística en todas as tradicións espirituais. Na cristiá, a relación entre sexualidade e espiritualidade foi silenciada a pesar de libros como *O cantar dos cantares* e de místicas da talla de Teresa de Ávila. Xa antes dela, Hildegarda de Bingen usaba unha linguaxe amorosa e as beguinas desenvolveran unha mística de "fruíción", do desfrute. Algunhas teorizacións apuntan hoxe en día á "sexualidade sagrada"... Todo moi novo e a un tempo moi antigo...

Un consello, unha frase para que siga resoando todo isto?

Para contigo. Escoita o teu corpo. O teu corpo é sagrado e ti es sagrada. Ama o teu corpo. Ámate a ti mesma e poderás amar todo canto vive.
reencontrogaliza.wordpress.com
obradoirosdoreencontro@gmail.com
Teléfono 639 20 36 69

6M, unha mobilización conxunta

Dende a Asociación Mulleres Cristiás Galegas Exeria organizamos un chamamento á mobilización o 6 de marzo, a prol da Revolta das Mulleres na Igrexa.

Tal e como fixemos o ano pasado, **o domingo 6 de marzo volvemos ás portas da(s) nosa(s) Igrexa(s) a reivindicar que queremos formar parte da Igrexa con voz e voto.** Todas xuntas baixo un manifesto, organizadas e compartindo símbolos. Tras o encontro do 27 de novembro en Madrid, artellouse un movemento estatal con moita forza. Sintonizámonos e deseñamos un plan de mobilización e outro de comunicación aberto á diversidade que nos caracteriza, dando cabida a todas as nosas identidades e linguas.

No plan de mobilización, elaboramos un manifesto común coas liñas ideolóxicas principais, co obxectivo de pular por un discurso que reivindicase (como fixemos o ano pasado) que **queremos estar na Igrexa con voz e voto.** Reivindicamos a **tradición feminista que nos precede na loita pola dignidade das mulleres**, esixindo a igualdade de dereitos, poder votar, a liberdade sexual e reprodutiva. **Traemos a Boa Nova de Xesús**, que nos seus inicios fixo da igualdade entre persoas unha das aportacións máis radicais do cristianismo á historia da humanidade.

Quedamos nas rúas de 15 cidades distintas o mesmo día á mesma hora para celebrar un acto semellante (que non igual) en todas estas vilas a un tempo. Ao redor de 20 tipos diferentes de grupos nos que participamos as mulleres crentes de todo o Estado, en 5 linguas distintas e cun accesorio común. Contactamos coa marca *HILVANADO*, afincada en Zaragoza, que naceu do proxecto *Hilvanando culturas, confeccionando futuro* para a integración de mulleres de distintas culturas, vinculadas ao colexio do barrio de Oliver, na devandita cidade. Elas coseron a tea para crear máscaras da Revolta. De seguido e grazas ao financiamento propio, chegaron a cada recuncho do Estado. Parecerá nada, pero **coséronse ao redor de 500 máscaras.**

No canto do plan de comunicación, configúrouse unha comisión de comunicación conformada por 15 mulleres de todos e cada un dos recunchos do Estado. Grazas ao seu traballo e implicación, botáronse a andar perfís en distintas redes sociais, co obxectivo de darnos difusión e poñer en común todos os pequenos esforzos que imos facendo na nosa contorna local, vinculados á revolta (primeiro co 6M no horizonte, pero con máis contido respecto do Sínodo de Mulleres na Igrexa). Elas tamén foron quen de dar a luz unha estética na que todas nos vísemos reflectidas. Fresca, lixeira e empoderadora.

Vivimos un proceso fermoso, no que construímos a **nova Igrexa que imaxinamos.** Unha comunidade de iguais onde a muller é recoñecida como un suxeito de pleno dereito, con voz e con voto en todas partes, valorada polos talentos e aportacións propias. Grazas ao liderado compartido entre todas as persoas (laicas, consagradas, sacerdotes...), facemos da pluralidade, paridade e horizontalidade piares básicos deste movemento que procura unha Igrexa que acompañe sen xulgar toda a diversidade das familias, identidades e orientacións sexuais, onde as mulleres estamos a ser recoñecidas con autoridade e liderado.

Que che parece? Para máis información, tes á túa disposición a nosa páxina web, www.exeria.org, ou o noso Facebook, **Asociación Mulleres Cristiás Galegas - Exeria.**

6 de Marzo de 2022 - 12.00 hrs
Parroquia do Cristo da Vitoria

VIGO

NA IGREXA, CON VOZ E VOTO

**CONCENTRACIÓN POLA
IGUALDADE E DIGNIDADE
DAS MULLERES NA IGREXA**

Asemblea anual de Irimia. Festa do Lume

O pasado 5 de Febreiro de 2022, cos condicionamentos da pandemia, e coa asistencia dunhas 30 persoas, reunímonos no mosteiro de San Salvador de Bergondo para celebrarmos a Asemblea Xeral Anual da asociación Irimia. Como xa é tradición, alén das formalidades estatutarias, fixemos deste día unha ocasión para o encontro, a reflexión e o debate. Para iso convocábanos e interpelábanos a fe e a rebeldía de Moncho Valcarce, o “crego das Encrobas”, que desenvolveu o seu compromiso sacerdotal nas parroquias do concello de Culleredo onde este ano se celebrará a Romaxe de Crentes galegos.

Asemblea anual

Comezamos coa presentación do último libro de Xosé Antón Miguélez, *Oda a Xesús Cristo. Credo e camiño*, poema de 300 estrofas escrito por un home namorado de Xesús e da xente, para quen sempre ten as portas abertas. Pola ausencia de Xosé Antón encargouse Manolo Regal desta tarefa.

A nosa presidenta deunos a benvida lembrando as actividades do ano pasado: a Romaxe en Arzúa, a revista, a páxina web etc. Falouse das contas, dos 416 subscritores da revista e das 146 persoas socias da Asociación Irimia, de como está indo a revista, da vindeira Romaxe, das colaboracións no Diario Nós, da participación no Sínodo da Sinodalidade e da dixitalización da revista e da documentación de Irimia por parte do Consello da Cultura Galega.

Mesa redonda: fe e rebeldía

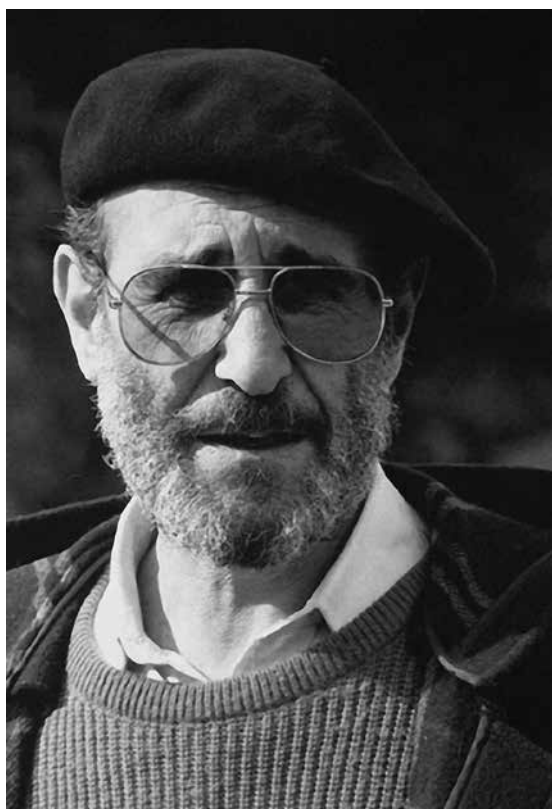
Tres persoas tiveron a ben compartir desde a mesa o seu saber, as súas lembranzas e as súas ideas con todas nós.

Principiou Victorino Pérez facendo un paralelismo entre Moncho Valcarce, Francisco Carballo e Camilo Torres, coetáneos cun forte compromiso socio-político e unha fonda espiritualidade.

Francisco Carballo foi unha figura fundamental na cultura galega, sacerdote, intelectual, historiador, profesor, home comprometido, militante na política nacionalista motivado pola súa fe e o seu compromiso con Galicia, coa cultura, a lingua, a terra..., colaborador asiduo de *Irimia*, condenado a 6 meses de prisión por inxurias á policía no seu libro *Historia de Galicia*.

Camilo Torres foi un crego colombiano, intelectual, sociólogo, profesor na universidade, xornalista, comprometido con programas de acción comunal, que renunciou á sotana para entrar

**Na Igrexa
cómpren cargos
coa confianza
da base, con
formación humana
e emocional**

na guerrilla onde foi morto. Escribiu *El amor eficaz* e traizoou a clase alta da que proviña ao diagnosticar a situación social do seu país dominado por 25 familias poderosas.

Continuou Gumersindo Campaña falando de Moncho Valcarce, o crego das Encrobas, líder agrario, militante de esquerdas, concelleiro nacionalista, solidario co pobo, referente da Igrexa comprometida coa realidade e coa lingua pero máis valorado pola xente de fóra da Igrexa e descoñecido para os cregos novos. Descubrimos o seu carácter místico polos seus diarios, publicados no libro *Diario íntimo. Revolucionario e místico*, que se pode ler na páxina web de *Encrucillada*.

Hoxe en día a Irmandade Moncho Valcarce dá a coñecer a súa figura con faladoiros en colexios e institutos, publicacións, exposicións, premios, na páxina web www.monchovalcarce.org, todo como exemplo a seguir na construción dunha sociedade máis

Hoxe hai moitos "Monchos" en asociacións, en grupos, loitando contra as macroeólicas

xusta. Hoxe hai moitos "Monchos" en asociacións, en grupos, loitando contra as macroeólicas e con tantos outros temas cun labor pequeno pero indispensable, pero fan falla moitos máis. Terminou Christina Moreira traendo a fe e a rebeldía ata o presente e o futuro: a Igrexa precisa un cambio sistémico (ante temas como a pederastia) e persoas que poidan servir como faro, como foron os tres exemplos antes citados. O amor eficaz ten que ser horizontal, fraternal/sororal, baseado en comunidades, grupos, movementos e que empuxen á revolución desde a espiritualidade. Precisamos limpar dentro e fóra da Igrexa e recrutar persoas que ocupen cargos coa confianza da base, con formación humana e

emocional. Temos que acabar co sistema feudal dentro da Igrexa e co dereito canónico que é anticonstitucional e choca cos Dereitos Humanos. É urxente acadar a igualdade entre homes e mulleres e rematar coa discriminación das persoas LGTBI.

Concluíu dicindo que o que se precisa é radicalidade e coherencia e comezou unha lista con persoas galegas representantes de Fe e a Rebeldía que fomos completando entre todas.

Despois de xantar no claustro, con moita precaución anticovid, Lucía e Marisa animaron a sobremesa, aínda que botamos de menos a música de Bea a de Estrella que só puido estar pola mañá.

Logo tivemos a presentación do libro de Carme Soto *Cuando Dios habla no sólo en masculino* por parte de Marisa Vidal. Trátase dun libro divulgativo, para todos os públicos, que nos fai doado entender a teoloxía feminista: recuperar a historia das mulleres na Biblia e na historia da Igrexa.

Tamén nos informou da Revolta de Mulleres na Igrexa e da loita ata que a igualdade sexa costume e do Sínodo das Mulleres que levará ao Vaticano propostas para a Igrexa do século XXI.

Por último Manolo Regal presentou o seu libro *Na soleira do Deus da vida*, colección de poemas nos que reflicte a presenza de Deus entre nós e o aprecio de Xesús pola humanidade, para rematar coa celebración da Candeloria na que lemos, recitamos, cantamos e prendemos candeas como símbolo das nosas luces e das nosas sombras e da Luz de Xesús.

E despedímonos coa ilusión de poder vernos de novo en setembro, na Romaxe, se non antes.

O Comité Galego da Iniciativa Lexislativa Popular **#REGULARIZACIÓN XA** (Regulación extraordinaria de persoas estranxeiras) comezou a súa andaina promovendo en Compostela un acto público co lema **500 000 sinaturas para 500 000 persoas en situación irregular**. O lanzamento desta campaña faise en coordinación co resto de comités do Estado español que promoven accións similares.

O lema recolle o obxectivo de conseguir medio millón de sinaturas para que o Parlamento tramite esta iniciativa dirixida a conseguir que aproximadamente medio millón de persoas que residen no Estado español en situación de irregularidade administrativa, e na máxima situación de exclusión legal e social, poidan acceder a dereitos básicos. Ao tempo solicítase que colectivos e organizacións amosen de forma pública o seu apoio á campaña de recollida de sinaturas para presentar no Parlamento.

Un mecanismo habitual en moitos países, tamén en España

Este mecanismo de regularización extraordinaria foi utilizado por un importante número de países ao longo das últimas décadas: só na UE, entre 1996 e 2008, leváronse a cabo 43 programas de regularización en 17 estados. As regularizacións máis recentes foron as realizadas por Portugal e Italia en plena pandemia, unha resposta apoiada polo Relator Especial da ONU para os dereitos humanos das persoas migrantes.

España coñeceu durante a última etapa democrática seis procesos de regularización, catro levados a cabo polo Partido Socialista e dous polo Partido Popular.

Unha proposta suxeita ás leis e coherente cos compromisos internacionais

A presente iniciativa lexislativa popular é respectuosa co ordenamento xurídico español, evitando afectar a materia orgánica. Esta proposta límitase a modificar, nun artigo único, a disposición transitoria primeira da Lei Orgánica 4/2000, de 11 de xaneiro, sobre dereitos e liberdades dos estranxeiros en España e a súa integración social.

Como se poden solicitar as follas de sinaturas?

As follas de sinaturas pódense solicitar en www.wikizens.com (envíanse no mesmo día no que se solicitan, pero Correos pode tardar entre 2 e 10 días en entregalas). E, por suposto, pódese asinar a través de persoas que teñan follas de sinaturas ou nos diferentes puntos de recollida de sinaturas, que aparecen en www.forogi.wordpress.com

Para calquera dúbida ou solicitude no rexistro para organizacións pódese comunicar co whatsapp: 671 30 59 19 ou co email: marco.osorio.ritter@gmail.com.

Máis info e contacto:

www.regularizacionya.com

www.esenciales.info

contacto@regularizacionya.com

Un país coma un mundo

Felipe Arias Vilas

IRIA

Da serra da Loba á ría de Betanzos

Propoñemos dedicar un día ás terras de transición entre a montaña interior da Coruña e a ría de Betanzos e Ares. Pola A-6 chegamos ata Montesalgueiro onde apartamos cara ás terras altas de Irixoa, deixando á dereita o val do alto Mandeo por Muniferral e Ponte Aranga para achegarnos así ó noso primeiro destino: o Mosteiro de Santa María de Monfero.

Santa María de Monfero

Santa María de Monfero

Citado xa no século X, no s. XII constrúese a igrexa e cenobio románicos que deseguida se vinculan á Orde do Císter dependendo do mosteiro de Sobrado e logo, desde 1506, á Congregación de Castela. Pero destas partes medievais non queda a penas nada pois o que vemos hoxe é, sobre todo, o que se construíu entre 1622 e 1656, en pleno estilo barroco galego, seguindo trazas do mestre Simón de Monasterio. O interior da igrexa (se tivésemos a sorte de poder velo) é dunha soa nave pero ten no cruceiro unha monumental cúpula oitavada. No brazo norte do cruceiro está a capela da Virxe da Cela e tamén ten mérito a sancristía e os catro sepulcros do s. XV doutros tantos membros da liñaxe dos Pérez de Andrade e Moscoso.

Con todo, o que máis chama a atención de Monfero é a curiosa, orixinal e grandiosa fachada principal, na que alternan o granito e a lousa nun coidado axadrezado xunto con descomunais columnas

e imaxes de santos.

Ten tres claustros: un medio arruinado do s. XVI; outro —o máis pequeno pero o mellor— que é obra de Juan de Herrera entre fins do XVI e mediados do XVII, e un terceiro de comezos do XIX pero que non chegou a ser rematado.

Beireando as Fragas do Eume ata san Miguel de Breamo

Beireando a marxe esquerda das Fragas do Eume polas estradas AC-150 e AC-144, pasaremos a rentes da poderosa e altiva Torre ou Castelo dos Andrade en Nogueirosa, que se pode visitar e que nos permite comprobar como vixiaba toda a bocarribeira do Eume.

Sen entrar en Pontedeume, subimos pola vella N-651 ata Campolongo onde un desvío á esquerda nos pon nunha empinada estradiña que sobe ata o imponente Monte Breamo desde o que, se non fose polo arborado, poderíamos ver ben as tres rías do Golfo Ártabro (A Coruña, Ares-Betanzos e Ferrol). Neste

lugar, de reminiscencias ben antigas, está a pequena pero espléndida igrexa románica de San Miguel. No s. XII pertencía a un mosteiro de monxes agostiños que desapareceu no s. XVI quedando só o templo de cruz latina, case con aires de fortaleza porque ten poucos motivos decorativos pero moi bos; nun contraforte da fachada figura a data da ERA MCCXXV (ano 1187). Aínda que non ten culto, celébranse aquí romarías en maio e en setembro.

San Salvador de Bergondo

Antes ou despois de xantar (á nosa conveniencia, por Miño, Bergondo ou Guísamo), hai que ir ata a igrexa do antigo mosteiro de San Salvador de Bergondo. Aparece citado en documentos de fins do s. XII (en concreto de 1193) pero foi suprimido na reforma de Isabel e Fernando en 1506 pasando a depender do mosteiro santiagués de San Martiño Pinario. A igrexa románica, que foi custeada por Fernán Pérez de Andrade, rema-

Un país coma un mundo

Da serra da Loba á ría de Betanzos

Xardíns
do Pazo de
Mariñán

touse en estilo gótico e dela destacan as harmoniosas proporcións das súas tres naves e tres ábsidas, ás que se apegan os restos da parte conventual do s. XVI que logo foi convertida en casa reitoral, e no interior garda varios sepulcros de estilo gótico e algunha capela, como a de Santa Catarina, con bóveda cruzada.

Polas beiras do Mandeo

Remontando o curso do Mandeo e bordeando a zona de marismas da ría de Betanzos, chégase ó Pazo de Mariñán. Ademais de intentar ver o interior cunha breve visita guiada, habemos dar un paseo polos seus agradables xardíns cos coidados labirintos de buxo e os grandes eucaliptos, ó parecer, dos primeiros que viñeron de Australia. O lugar foi residen-

cia fortificada de Gómez Pérez das Mariñas no s. XV pero converteuse en Pazo no s. XVIII segundo demostran as grandes escalinatas barrocas e neoclásicas de estilo compostelán. O último dono, Xerardo Bermúdez de Castro e Suárez de Deza, que o doou á Deputación coruñesa, era señor de Láncara e por iso o Pazo chamouse tamén de Láncara (e de Bergondo, por ser este o concello de pertenza).

Remataremos a nosa viaxe baixando, desde a antiga N-VI á altura de Coirós, ata o lugar de Chelo, onde fixeron no seu día o Centro de interpretación da Natureza do río Mandeo.

Tamén desde a N-VI e pasando case a rentes das igrexas dun interesante románico rural en Colantres, Coirós e San-

tiago e Santa María de Ois, desvíamonos á esquerda para chegar ó singular enclave de Santa Eulalia da Espenuca (do latín *spelunca*, 'cova'), que ofrece outra visión máis alta e panorámica da mesma paisaxe do Mandeo, aínda que hoxe inzada de eucaliptos. A súa ermida románica do s. XII está chea de ritos e lendas e xa aparece citada como cenobio, ó parecer, nos séculos V e IX. A espadana, tamén románica, sitúase apartada do pequeno templo, e neste lugar hai desde gravados rupestres de difícil acceso ata incluso unha escultura de 1986 cunha imaxe neogótica da Nosa Señora da Espenuca do escultor contemporáneo Fernando García Blanco.

Ermida da Espenuca

Edita: Asociación A. IRIMIA - Dende setembro de 1981

Mesa de redacción: Daniel López Munoz, Luís Gómez Aldegunde, Pedro Pedrouzo Devesa, Rubén Rivas Vidal, Lidia Campos Chan, Lines Salgado Iglesias, José Antonio Martínez. Tlf. 986 10 49 45.

Colaboradores: Victorino Pérez Prieto, Manolo Regal, Alfonso Blanco Torrado, Xosé Lois Vilar, Marta Sopena, Tareixa Ledo Regal, Xabier Blanco, Valentina Formoso Gosende, Antonio Pinto Antón, Carmen Soto, Rubén Aramburu Molet, Marisa Vidal, Xan Guillén, Christina Moreira, Carlos Vázquez G., Teresa Souto Loira, Josecho de la Torre Culler, Lucía Santiago Díaz, Baldomero Iglesias Dobbarrio (Mero), Lois Ferradás, Xaquín Campo Freire, Nieves Espiñeira Medín, Francisco Almuiña, Alfonso Mascuñana, Antón Laxe, Ramón Díaz Raña, Olga Álvarez, Bea Cedron, J.M. Barca López, Felipe Arias Vilas, Tino Santiago e Clara Balañas Vidal.

Corrección lingüística: Lidia Campos Chan, Luís Aldegunde.

Recepción de artigos e colaboracións en: asociacionirimia@gmail.com

Subscripcións: Apdo. 296 - 15704 Santiago de Compostela.

Telf.: 615 464 095 / irimia@irimia.gal

Ordinaria: 30 Euros, de Apoio: 45 Euros. Cota de socio: 3 Euros.

Para asuntos da asociación non relacionados coa revista: irimia@irimia.gal

Conta: Fiare Banca Etica

ES10 1550 0001 2500 0078 9628

Depósito Legal: C-1417-81

Tirada: 650 exemplares

Deseño e maquetación: TallerDD (Riveiro)

ISSN: 2172-9182

Imprime: TÓRCULO Artes Gráficas

Distribúe: IMPACTA

Edición electrónica: <http://irimia.gal>

Feito en papel reciclado

Por unha
espiritualidade
desde o corpo

Actividade
subvencionada
pola

Deputación
DA CORUÑA

Coresma 2022

A conversión dos liderados

Sempre se nos dixo que a coresma é tempo de cambios, de revisión e de conversión. As mulleres na Igrexa estamos en revolta coa idea de que se produza unha fonda revisión dos modos eclesiais de xestión da autoridade, de sacramentalidade, de poder,... pois seguimos crendo que outra igrexa é posible, que entre as cinzas aínda hai brasas de lume novo. Pero esa revisión ten que empezar por nós mesmos. Agora que estamos a vivir fondas crises de liderados tanto na Igrexa coma na sociedade, cómpre revisar como exercemos e asumimos os liderados nas nosas comunidades.

É preciso mirarnos cada un para si, e ver onde nos colocamos cando estamos nos nosos grupos: na suficiencia?, no orgullo?, no desánimo?, no rebaixamento?, na comodidade?

Precisamos ver tamén que tan tolerantes somos coas formas de organizarnos que temos, porque igual estamos soportando comportamentos e dinámicas que non nos constrúen. É urxente buscar as nosas eivas como grupo e tentar reforzar aquilo que sabemos facer ben. Cada un ten que mirar para si e ver que tipo de relación mantén cos liderados e a forma de exercelos: prefiro que unha persoa “faga todo” para eu non ter que facer nada?, critico o que fan outros dende a miña atalaia, sen botar unha man? escúdome na falsa modestia do “eu podería facer pero hai quen sabe máis ca min”? espero calado a que pasen estes tempos de crise e a ver se logo dá vido algo mellor?

Se non son quen de valorarme a min mesma, coma membro activo na comunidade, se non creo nas miñas/nosas propias posibilidades e o deixo todo en mans “de quen sabe porque xa o fixo sempre” non chegaremos a experimentar novidade.

Non canso de repetilo. Fan falla liderados compartidos, circulares. Uns liderados que teñen moito que ver coa sinodalidade da que tanto estamos a falar na Igrexa. Esa sinodalidade que lle estamos a pedir á nosa Igrexa, no-

meadamente aos nosos gobernos eclesiais, temos que empezar por practicala nós. Non podemos pedir o que non damos. Se nas nosas comunidades non nos sabemos tratar con valoración e respecto, cortando o paso a quen quere exercer de déspota, a quen impón os seus criterios por riba dos demais, se non somos quen de dar un paso adiante cando fai falla para botar unha man, se non valoramos o noso propio saber e traballar e o poñemos humildemente a disposición dos demais, se non botamos man daquilo que nos fai sentirnos vivos e nos deixamos durmir esperando que nos arrastre a corrente do cambio, se descoidamos a atención e non poñemos os ollos nas persoas que menos se valoran para animalas a construír xuntas,... Como lle imos esixir aos nosos gobernos eclesiais o que nós mesmos non somos quen de facer?

Nas nosas comunidades non precisamos heroes, nin mártires, nin mestres subidos nunha palestra a falar. Precisamos calar, e escoitarnos, e vernos por dentro para conectar desde o noso interior coas necesidades e urxencias, as propias e as alleas. So a verdade nos fará libres. So a humildade de recoñecernos parte de algo maior nos dará medida do propio valor.

**Cada un ten que
mirar para si e ver
que tipo de relación
mantén cos liderados
e a forma de
exercelos**

Falando da lingua

Lidia e Valentina

No-nai, no-nai...

Acaba de iniciarse unha guerra mentres escribimos estas liñas; estabamos para tratar sobre o léxico bélico, mais acordamos adialo porque tiñamos pendente falar da lingua en positivo. Falar da lingua e da Terra porque foi o tema “Terra” das Tanxugueiras o que nos uniu e o que fixo que o galego subise varios chanzos na súa consideración social. E podemos explicarvos moito de gramática, de léxico e de fonética, pero se a lingua está menosprezada e ninguén quere aplicar eses coñecementos que comentamos por aquí, pois... non é nada!

Daquela gustaríanos que analizásedes e reflexionásedes connosco sobre o que supuxo, desde o punto de vista sociolingüístico, o paso das Tanxugueiras polo festival español que escollía a representación para Eurovisión. Tres rapazas galegofalantes, cos pés na nosa Terra, moveron os marcos nos que moita xente tiña acotada a nosa lingua porque:

- 1- Tiveron a ousadía de saír cunha proposta orixinal e novidosa: unha canción galega e cantada en galego e viuse que esta era unha lingua coa que podíamos presentar

a España en Europa (xa sabemos que o xurado non o considerou así, mais había outros pormenores nos que agora non entramos...).

- 2- Atrevéronse cunha canción que tiña base tradicional, pero soaba a moderna. O galego vale para facer música de todo tipo e que guste a todo o público, tamén á rapazada nova. Isto ficou demostrado. Pero ademais viuse que a nosa cultura ten tanto valor coma calquera outra. Xa hai máis de 100 anos os homes de Nós visualizaban o futuro de Galicia e do galego aspirando a ser universais sen perder autenticidade. E aí elas unindo tradición e modernidade.

Claro que a diversidade lingüística do país aínda hai moita xente que non a entende nin a respecta e entón empezan as batallas, ás que a nosa lingua está acostumada. Mais as Tanxugueiras souberon esquivar elegantemente as pedradas que, os que erixen como

gardiáns dunha patria trasnoitada, lles lanzaron ao querer colocalas no independentismo, na radicalidade..., en fin, no malo! Porque quen non admite que vivimos nun país no que non debería haber fronteiras para ningunha das culturas que nel habitan, arrabea.

Por iso nos gustou moito oír na voz de xente da meseta, e na TVE, que “No-nai fronteiras”. Un pequeno paso, sen o noso característico “n velar” do final de palabra (ou de “unha”), pero o “no-nai” válenos porque é o primeiro paso para derrubar todas as fronteiras da intolerancia. E nós aspiramos a que esta mensaxe subliminar que lanzaron “veña pra quedar”!

O fachineiro do Anschluss

Odessa 100 anos despois

O Anschluss foi o nome que se deu á anexión de Austria por parte da Alemaña nazi en 1938 mentres os países de Occidente decidiron que aínda non viñan por nós. Cando este fachineiro chegue ao lector e á lectora Ucraína será vítima dun novo Anschluss, reducida a pouco máis ca un protectorado ruso. Unha guerra igual de inxusta ca a que practican outros estados terroristas; igual de absurda ca a de EUA en Irak ou Afganistán; ou a de Israel en Palestina; guiada polos mesmos ideais cos que o Premio Nobel da Paz, Henry Kissinger, financiou e apoiou o golpe contra Allende, a ditadura de Pinochet en Chile e as de Arxentina, Uruguay e

Bolivia. A película soviética *O acoirazado Potemkin* está a punto de cumprir 100 anos. Nesta obra mestra da historia do cine hai unha escena icónica nas escalinatas de Odessa, hoxe Ucraína: os cosacos mandados polo tsar masacran o pobo disparando contra as persoas indefensas. Agora, un século despois, esas mesmas escalinatas ven como os ucraínos quedan baixo a bota de Putin. Baixo esa mesma bota está -con agrado ou desagrado- a poboación rusa, ameazada ante o máis leve aceno de protesta. O imperio da violencia sempre atopa desculpas.